Hukuk Bölümü 2008/188 E. , 2009/168 K.

- BELEDIYENIN GÖREVINDE OLAN KAMUSAL YETKIYI KULLANDIĞI SIRADA KIŞILERE VERDIĞI ZARARIN TAZMINI ISTEMI

Davacı : E.P. Tur Tekstil San. ve Tic. A.Ş.

Vekilleri : Av. C.E., Av. E.A.

Davalı : Çeşme Belediye Başkanlığı.

Vekili : Av. E.Ş.

OLAY :Davacı vekili, müvekkili şirketin Türkiye Lisansörü olduğu tekstil markalarına ait dev reklam panosunu (totem), Çeşme İlçesi sınırlarında davalı Belediyenin izin verdiği İzmir-Çeşme Devlet Karayolu kenarında, dikmek suretiyle kullandıklarını, reklam panosunun 2003 yılına ait İlan ve Reklam Vergi Beyannamesinin 01.08.2003 tarihinde davalı Çeşme Belediyesi Gelir Müdürlüğü'ne verildiğini ve karşılığının tahsilat makbuzu ile yatırıldığını; 2004 yılı Haziran ayı içerisinde, söz konusu reklam panolarının; kesilmek suretiyle bulunduğu yere yatırıldığı ve üzerindeki reklam amaçlı görsel çalışmaların doğal ortam koşullarında ve olumsuz çevre etkisiyle tahrip olduğunun tespit edildiği, reklam panosunun müvekkili firmaya toplam maliyetinin, 5.015.000.000.-TL olduğunu; bunun üzerine panolarını sigortalayan sigorta şirketinden, maddi hasarlarının giderilmesinin istenildiği; sigorta şirketinin konu ile ilgili olarak Karayolları Bölge Müdürlüğü, 24. İzmir Şube Şefliği' ne yapmış olduğu resmi başvuruya, ilgili makamdan verilen cevapta, reklam levhasının Çeşme Belediyesi tarafından mahalli çevre kurulu kararıyla yerinden kaldırıldığının bildirildiğini; davalı Belediye'ce gösterilen yere dikmiş bulundukları reklam panolarının, davalı Belediye tarafından alınmış bulunan bir karara bağlı olarak söküldüğünü, söz konusu kararın ve panonun sökülmesi olayı ile ilgili hiç bir yazılı ve sözlü bildirimde bulunulmadığını; olay nedeniyle, doğan maddi zararın yanında, ayrıca 13-14 yıldan beri tekstil piyasasında bu markalarla ün kazanmış olan firmalarının manevi yönden de rencide edildiğini; habersiz olarak sökülüp, yol kenarına bırakılan / atılan dev tabelanın, şirket yetkililerince fark edilinceye kadar geçen sürede, yerlerde pejmürde bir şekilde kaldığını, idarenin bu eylemi sonucu markalarının ve şirket imajlarının kamuoyunda zedelendiğini; bu konuda Çeşme Belediye'sine Noter kanalıyla çekilen ihtarname ile 5.015.000.000,TL. zararın ödemesinin gerektiği bildirilmiş olmasına karşın; müvekkili şirkete ödeme yapılmadığını ileri sürerek; uğranılan maddi zararın, dava talihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesi istemiyle 26.1.2005 tarihinde adli yargı yerinde dava açmıştır.

ÇEŞME ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 24.03.2005 gün ve E:2005/13, K:2005/101 sayı ile, dava dilekçesinin özetini yaptıktan sonra; davalı vekilinin cevap dilekçesi ile; davanın görevsiz mahkemede açıldığını, 11.02 1959 gün ve 17/15 sayılı Yargıtay içtihadı Birleştirme Kararı ve Yargıtay 4.Hukuk Dairesinin 97/6839 E - 97/11419 K sayılı emsal kararına göre, idarenin eyleminden doğduğu iddia edilen zararların tazmininin 2577 sayılı Kanunun 2. maddesi hükmüne göre; bir tam yargı davası olduğunu ve bu davalarda İdare Mahkemelerinin görevli olduğunu, davacı şirketin 2004 yılı ocak ayında yenilenmesi zorunlu olan beyannamesini yenilemediğini, idari işlemin gerçekleştiği tarihte geçerli olan 1580 sayılı Kanun'un 15/11. maddesine dayalı olarak işlem yapıldığını ileri sürerek, davanın usul ve esastan reddini talep etmiş olduğu; davacı tarafın, davalı belediyenin reklam panosunun kaldırılması nedeniyle uğradığı zararın tazminini talep ettiği, 2577

sayılı Yasa'nın 2/b maddesine göre idari işlem ve eylemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanların tam yargı davalarını İdare Mahkemelerine açmasının gerektiği, taraflar arasında davanın dayanağı olan reklam panosunun kaldırılması işinin, Çeşme Belediyesi'nin 1580 Sayılı Yasa'ya göre yapıldığı hususunun ihtilafsız olduğu; şu halde, idarenin eyleminden kaynaklanan davanın idari yargı merciinde görülmesinin gerektiği, görev kamu düzeni ile ilgili olduğundan davanın her safhasında öncelikle dikkate alınmasının icap ettiği gerekçesiyle, görevsizlik kararı vermiş; bu karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili bu kez aynı istemle, idari yargı yerinde dava açmıştır.

İZMİR 2. İDARE MAHKEMESİ; 07.04.2008 gün ve E:2005/762 sayı ile, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 19. maddesi hükmüne yer verdikten ve davanın özetini yaptıktan sonra; 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun "İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı" başlığı altındaki 2. maddesinin 1/b bendinde, "İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları"nın idari dava türleri arasında sayıldığı; bu madde hükmüne göre, İdarelerin, kamu hizmetlerinin yürütülmesi sırasında kişilere verdiği zararları tazminle sorumlu olup, tazmini istenilen zararın idari eylem ve işlerden doğması halinde, bu zararların idari yargıda açılacak tam yargı davası ile istenebileceği kuşkusuz olmakla birlikte; idari usul ve esaslar dışında idarece yapılan eylemlerin "haksız fiil" niteliğinde olduğu; idarilik karakteri taşımayan bu eylemlerden dolayı ancak adli yargıda dava açılmasının mümkün olduğu; idarenin bir kamu hukuku kuralına, yasa, tüzük, yönetmelik gibi bir kural işlem veya bir idari işleme ya da bir yargı yeri kararına dayanmadan, bir fiil niteliğinde eylemde bulunmasının, mahkeme içtihatları ve doktrinde "fiili yol" olarak nitelendirildiği ve idarilik karakteri taşımayan bu eylemlerden dolayı idarenin alelade bir fert durumuna geleceği, sonuçta özel hukuk hükümlerine göre çözümlenmesi gereken uyuşmazlıklara yol açılacağının kabul edildiği; dava konusu olayda, davacı şirket tarafından, davalı idarenin izin verdiği alana dikmek suretiyle kullandığı reklam panosunun herhangi bir yargı kararı veya yetkili makamca (idarece) kaldırılması yönünde alınmış bir karar olmaksızın, davalı idare elemanlarınca kaldırıldığının anlaşılması karşısında; uyuşmazlığın bu haliyle, bir idari eylemden değil haksız fiilden kaynaklandığı, uyuşmazlığın görüm ve çözümünün adli yargının görev alanı içinde kaldığı kanaatine varılmış bulunduğu; bu durumda, haksız fiil niteliğindeki eylem nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararın tazmininin adli yargı yerinde çözümlenmesi gerekirken uyuşmazlığa ilişkin davanın idari yargı yerinde çözümlenmesine olanak bulunmadığı; açıklanan nedenlerle, Mahkemelerinin görevsizliğine, 2247 sayılı Kanunun 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesi'nce karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Turan KARAKAYA, Nüket YOKLAMACIOĞLU, Serdar AKSOY ve Coşkun GÜNGÖR'ün katılımlarıyla yapılan 06.07.2009 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME : Dosyanın 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca incelenmesinden; İdare mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen durumun aksine, adli yargı kararının kesinleşme durumu açıklığa kavuşturulmadan başvurulduğu görülmekte ise de; Başkanlık yazısıyla, adli yargı dava dosyasının Mahkemesinden istenildiği ve sonuçta usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacı şirkete ait reklam panosunun sökülmesi nedeniyle uğranılan maddi zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

Davalı İdarece verilen savunma ve Mahkemece yapılan ara kararına verilen cevap dilekçesinde; reklam panolarının kullanılabilmesi için 2464 sayılı Belediye Gelirleri Yasa'sı uyarınca her yıl beyanname verilmesi ve kaç gün kaldığına bakılmaksızın yıllık ilan reklam vergisinin yatırılmasının gerektiği; Davacının, dava konusu yapılan reklam panosunu 2003 yılında koyduğunu ve 2003 yılı beyannamesini verdiğini, ancak 2004 ocak ayında yenilenmesi zorunlu olan beyannamesini yenilemediğini, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 15. ve 16.maddelerinin; beyannamenin belirlenen süre içerisinde, yıllık verileceği hususunu düzenlediği; 2004 yılı için yasal zorunluluk olan ocak ayı içerisinde beyanname ve ilan reklam vergisi verilmediği için, idari işlemin gerçekleştiği tarihte geçerli olan 1580 sayılı Kanun'un 15/11. maddesine dayalı olarak işlem yapıldığı ifade edilmiştir.

Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmış; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b. maddesinde, idari eylem ve işlemlerden dolayı hakları ihlal edilenler tarafından açılan tam yargı davaları, idari dava türleri arasında sayılmıştır.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 12.maddesinde, belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü İlan ve reklamın, İlan ve Reklam Vergisine tabi bulunduğu; 13.maddesinde, İlan ve Reklam Vergisinin mükellefinin, yurt dışından gönderilen ilan ve reklamlar dahil olmak üzere, ilan ve reklamı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzelkişiler olduğu belirtilmiş; verginin hangi tarifeye göre alınacağı ve tarifenin uygulanmasında hangi esaslara uyulacağına Yasanın 15.maddesinde yer verilmiş; "Verginin Tarhı Ve Ödenmesi" başlığını taşıyan 16. maddesinde ise, "Vergiye tabi ilan ve reklamlarda, ilan ve reklam işinin mükellefçe yapılması halinde ilan veya reklam işinin yapılmasından önce mükellef tarafından, ilan ve reklam işinin bu işi mutad meslek olarak ifa edenler tarafından yapılması halinde ilan ve reklam işini yapanlarca ilan veya reklamın yapıldığı ayı takip eden ayın 20 nci günü akşamına kadar verilecek beyanname üzerine, tarh ve tahakkuk ettirilir. Beyannameler vergi tarifesinin 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 ncı bentlerinde yazılı ilan ve reklamlarda bunların yayınlandığı, dağıtıldığı veya teşhir edildiği mahallin belediyesine verilir,

İlan ve Reklam Vergisi, beyanname verme süresi içinde ödenir. Şu kadar ki belediye meclisleri vergi tarifesinin 1,2 ve 4 üncü bentlerinde yazılı yıllık ilan ve reklamlara ait vergileri, yılı içinde, iki eşit taksitte almaya yetkilidirler.

İlan ve Reklam Vergisinin ödendiğinin belgelendirilmesi yönünden ilgili belediyeler gerekli usulleri ihdas edebilirler." denilmiş; 1580 sayılı (Mülga) Belediye Kanunu'nun, "Belediyenin Vazifeleri" başlıklı 15.maddesinde; Belediyelerin kanunlar ve nizamnamelerle muayyen hukuku, buna mukabil beldenin ve belde halkının sıhhat, selamet ve refahını temin, intizamını halelden vikaye maksadiyle yapacağı vazifelerinin bulunduğu; bu vazifelerin, maddede yazılanlarla, ayrıca kanun ve nizamname ve talimatnamelerle muayyen hususlar olduğu belirtilmiş; maddenin ikinci fıkrasının 11.bendinin ilk paragrafında ise, "Yol, meydan, pazar, iskele, köprü ve nehirler gibi umuma ait yerlerden ve denizlerden bir kısmını mürur ve ubur ihtiyacını tazyik

etmeyecek surette ve muvakkaten her hangi bir ameliye için işgal veya istimal edeceklere izin vermek ve ruhsatsız işgalleri menetmek;" kuralına yer verilmiştir.

Buna göre, belediyenin, görevinde olan kamusal yetkiyi kullanmak suretiyle, kamuya ait karayolu kenarında bulunan ve o yıla ait vergi beyannamesi süresi içinde verilmeyen reklam panosunu kaldırması, kamu gücüne dayanan, re'sen ve tek yanlı olarak tesis ettiği idari nitelikli bir uygulamadan ibaret olup; kamu hizmeti yürüten belediyenin bu hizmeti yürüttüğü sırada kişilere verdiği zararın tazmini istemiyle açılan dava, olayda kamu hizmetinin yöntemine ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin, hizmet kusuru veya başka nedenle idarenin sorumluluğu bulunup bulunmadığının saptanmasını gerektirmektedir. Bu hususların saptanması ise idare hukuku ilkelerine göre yapılabileceğinden, 2577 sayılı Yasa'nın 2/1-b. maddesi kapsamında bulunan tam yargı davasının görüm ve çözümünde idari yargı yeri görevli bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, İzmir 2. İdare Mahkemesi'nin başvurusunun reddi gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle İzmir 2. İdare Mahkemesi'nin 07.04.2008 gün ve E:2005/762 sayılı BAŞVURUSUNUN REDDİNE, 06.07.2009 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2015 / 69
KARAR NO : 2015 / 37
KARAR TR : 26.01.2015

ÖZET : Davacılara ait taşınmaz üzerinde bulunan binanın, davalı Belediye Başkanlığı tarafından, herhangi bir karar olmaksızın yıkılması nedeni ile davacıların uğradığı zararın tazmini istemi ile açılan davanın, haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümleri çerçevesinde, ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacılar : Z.Y. & İ.Y.
Vekili : Av. G. Z.
Davalı : Melikgazi Belediye Başkanlığı
Vekilleri : Av. M.Ü.& Av.T.B.

O L A Y : Davacılar vekili dava dilekçesinde özetle; Kayseri İli, Melikgazi ilçesi, Demirciyazısı mevki 1099 ada,77 parsel sayılı taşınmazda, davacılar Zafer Yıkın 1935/10421 hisse ve diğer müvekkilim İnan Yıkın ise annesi Mürüvvet Akten'den intikal eden 1934/10421 hisse ve babası Abdullah Akten'den intikal eden 1000/10421 olmak üzere toplam 1934/10421 hisse sahibi olduğunu; taşınmaz üzerinde davacılara ait, bir adet kadastro kayıtlarında 350 m² betonarme yapı özelliğinde idare binası ve imalathanesi olan içerisi boş ve müştemilatı olmayan sabun fabrikası bulunmakta iken; davalı Melikgazi Belediyesi tarafından hiçbir kamulaştırma işlemi yapılmadan iş bu fabrikanın yıkıldığını ve enkazının da dava dilekçesine ekli fotoğraflarda görüldüğü şekilde Melikgazi Belediyesine ait iş makineleri ile götürüldüğünü; yıkım işleminin Melikgazi Belediyesi tarafından yapıldığına dair fotoğrafların dilekçe ekinde yer aldığını; taşınmaz üzerindeki bu binanın tespiti açısından Kayseri 5.Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2011/2 D.İş sayılı dosyasında tespit yaptırıldığını ve dosyaya sunulduğunu, bu şekilde davacıların zarara uğradıklarını belirterek; fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydı ile 50.000 TL'nin dava tarihinden itibaren kamu alacaklarına uygulanan en yüksek faizi ile birlikte davalıdan tazminine karar verilmesi istemi ile adli yargı yerinde dava açmıştır.

Kayseri 8. Asliye Hukuk Mahkemesi: 27.11.2012 gün ve 2012/33 Esas, 2012/648 Karar sayılı kararında özetle; davacılara ait sabun fabrikasının davalı belediye tarafından, herhangi bir kamulaştırma işlemi yapılmaksızın yıkıldığını, davalı idarenin bu eyleminin haksız fiil niteliğinde olduğunu belirterek; davanın kabulüne karar vermiş, verilen karar davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi; 01.04.2013 gün ve 2013/2959 Esas, 2013/5929 Karar sayılı kararında özetle; davalı Belediyenin sorumluluğuna esas alınan olguların kamu hizmeti ile ilgili ve hizmet kusuruna ilişkin olduğu; bu nedenle

açılan davanın 2577 sayılı Yasa'nın 2/1-b maddesi gereğince idari yargı yerinde görülmesi gerektiği gerekçesi ile bozulmuştur.

Kayseri 8. Asliye Hukuk Mahkemesi; Bozma ilamına uyulmak sureti ile verdiği; 22.10.2013 gün ve 2013/436 Esas, 2013/104 Karar sayılı kararı ile, davaya konu olguların, davalı idarenin hizmet kusuruna ilişkin olduğunu, bu nedenle 2577 sayılı Kanun'un 2/1-b maddesi gereğince davaya idari yargıda bakılması gerektiğini belirterek, davanın yargı yolu nedeni ile reddine karar vermiş, karar davacılar vekili tarafından temyiz edilmiş, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 20.01.2014 gün ve 2013/18936 Esas, 2014/586 Karar sayılı kararı ile kararın onanmasına hükmetmiş, 1086 sayılı Yasa'nın Geçici 2. ve 6100 sayılı Yasa'nın Geçici 3.maddesi gereğince halen yürürlükte olan 1086 sayılı Yasa'nın 440.maddesi gereğince verilen karar 14.02.2014 tarihinde kesinleşmiş ve bu şekilde karara şerh edilmiştir.

Davacılar vekili bu kez aynı istemlerle idari yargı yerinde dava açmıştır.

Kayseri 2. İdare Mahkemesi; 20.11.2014 gün ve 2014/304 Esas sayılı kararında aynen; "…..davalı Belediyenin kamulaştırma işlemi tesis etmeden, yıkıma ilişkin herhangi bir encümen kararı almadan ve hiçbir tebligat yapmadan hisseli maliki oldukları Kayseri ili, Melikgazi İlçesi, Demirciyazısı Mevkii, 1099 ada, 77 parsel sayılı taşınmaz üzerinde bulunan fabrika binasını yıktığını ve enkazını da iş makineleri ile götürdüğünü ileri suren davacılar taralından uğranılan zararın tazmini istemiyle açılan davanın, davalı Belediyenin yürüttüğü kamu hizmeti sırasındaki idari eyleminden kaynaklanmadığı anlaşıldığından Borçlar Kanunu'nun haksız fiillere ilişkin hükümlerine göre adli yargı yerince çözümlenmesi gerekeceği, uyuşmazlığın idari yargı yerinde görülüp çözümlenmesine hukuken olanak bulunmadığı sonucuna varılmıştır." şeklindeki gerekçesi ile; dosyanın görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayılı Kanun'un 19. Maddesi gereğince Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Eyüp Sabri BAYDAR, Ali ÇOLAK, Nurdane TOPUZ, Mehmet Ali DURAN, Ayhan AKARSU, Mehmet AKBULUT'un katılımlarıyla yapılan 26.01.2015 günlü toplantısında:

l-İLK İNCELEME:

Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; İdare Mahkemesince, idari yargı dosyası ile birlikte adli yargı dosyası da temin edilmek sureti ile 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Birgül YİĞİT'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Uğurtan ALTUN ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, herhangi bir idari karara dayanmaksızın davacıların taşınmazlarına el atarak, taşınmaz üzerinde bulunan ve sabun fabrikası olarak yapılan ve maliklerince bir süre kiralanmak suretiyle kullanılan binanın davalı Belediye Başkanlığı tarafından yıkıldığından bahisle, uğranıldığı ileri sürülen maddi zararın yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle açılmıştır.

İdare, kamu hizmetlerinin yürütülmesi sırasında kişilere verdiği zararları tazminle sorumlu olup, tazmini istenilen zararın idari eylem ve işlerden doğması halinde bu zararlar idari yargıda açılacak tam yargı davası ile istenebilir.

İdari usul ve esaslar dışında idarece yapılan eylemler, "haksız fiil" niteliğinde olup, idarilik karakteri taşımayan bu eylemlerden dolayı, ancak adli yargıda dava açılması mümkündür. İdarenin bir kamu hukuku kuralına, yasa, tüzük, yönetmelik gibi bir kural işlem veya bir idari işleme, ya da bir yargı yeri kararına dayanmadan kendiliğinden "haksız fiil" niteliğinde eylemde bulunması mahkeme içtihatları ve doktrinde 'fiili yol" olarak nitelendirilmekte ve idarilik karakteri taşımayan bu eylemlerden dolayı idarenin alelade bir fert durumuna geleceği, sonuçta özel hukuk hükümlerine göre çözümlenmesi gereken uyuşmazlıklara yol açılacağı kabul edilmektedir.

Konuya ilişkin olarak Davalı İdarece Asliye Hukuk Mahkemesine verilen cevap dilekçesinde özetle; Dava konusu taşınmazın çok hissedarlı, kadastro parseli niteliğinde bir taşınmaz olduğunu; İfraz ve tevhit işlemi yapılmamış ve imar parseli haline dönüşmediğini; İmar parseli olmayan bir taşınmaz üzerine ruhsatlı yapı yapılması mümkün olmadığını, taşınmaz üzerinde bulunan yapının ruhsatsız bir yapı olduğunu ve kaçak yapı hükmünde bulunduğunu; Uyuşmazlık Mahkemesi tarafından bu tür yapıların yıkımına ilişkin davaların idari yargıda görüleceği yönünde karar bulunduğunu; bu nedenle davanın idari yargının görev alanına girdiğini; ayrıca, dava konusu edilen taşınmazın Melikgazi Belediyesi tarafından yıkılmadığını, bu nedenle davanın reddine karar verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Davalı vekili, idare mahkemesinde sunduğu cevap dilekçesinde de benzer iddialarını tekrarlamıştır.

Dosya kapsamında yapılan inceleme neticesinde, dava konusu alanda Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından 22.06.2012 tarihinde keşif icra edildiği, yapılan keşif sonrası aldırılan fen bilirkişisi Ö.Alper Kekeç'e ait raporda aynen " Yaptığım inceleme neticesinde 11.06.1959 tarihli ölçü krokisinden anlaşılacağı üzere zeminde evin mevcut olduğu ve yine dosya ile birleştirilmiş Kayseri 5.Asliye Hukuk Mahkemesi 2011/2 D.İş dosyasında mevcut 24.08.2011 tarihli Muhammed Güngör'e ait raporda da görüleceği üzere zeminde yıkılan evin mevcut olduğunu ancak ne zaman yıkıldığının tam olarak bilinemediği tanıkları ifadesinden anlaşıldığının, yıkılan evin yüzölçümünün 350m² olduğunu;/Davalı taşınmaz Kayseri ili Melikgazi ilçesi Demirciyazısı mahallesi 164 pafta 1099 ada 77 nolu Binalı Tarla vasıflı 10421.00m² yüzölçümlü parseldir." denilmek sureti ile davaya konu yerde bina bulunduğu ancak yıkıldığı belirtilmiş, yıkım işleminin kimin tarafından gerçekleştirildiğine dair bir tespite yer verilmemiştir.

Dava konusu parsele ilişkin olarak davalı Melikgazi Belediye Başkanlığı tarafından Asliye Hukuk Mahkemesi'ne hitaben verilen 01.02.2012 gün ve 630 sayılı yazı cevabında aynen; "İlgi yazınıza konu edilen Melikgazi ilçesi

Demirciyazısı Mahallesi, 1099 ada, 77 parsel nolu taşınmazın bulunduğu alan ve eivarını gösterir mevcut uygulama imar planı A4 kısmi fotokopisi yazımız ekinde gönderilmektedir. Söz konusu parsel imar planında. 15 metre genişliğinde ana arter niteliği taşımayan yol, konut alanı, yeşil alan, yaya yolu, bakım akaryakıt ve LPG ikmal istasyonu alanı olarak planlıdır. İlgili parselin bir kısmından enerji nakil hattı geçmektedir. Söz konusu parselin denk geldiği yeşil alanların büyüklüğü 30.000 m² den küçüktür ve kullanımların hiçbirinin yetki ve sorumluluğu belediyemize ait değildir. " denilmek sureti ile taşınmazın imar planındaki durumu belirtilmiş, aynı tarih ve 854 sayılı yazısında ise; "İlgi müzekkerenizde bahsi geçen Demirciyazısı Mahallesi 1099 ada, 77 parsel numaralı taşınmaz ilk olarak imara 27.10.1987 tarihinde alınarak, kesinlik kazanmıştır. Yürürlükteki 1/1000 ölçekli uygulama imar planında 4 katlı konut alanı, konut dışı kentsel çalışma alanı, Bakım Akaryakıt ve LPG İkmal İstasyonu alanı, 30 000 m² den küçük park alanında ve ana arter niteliğinde olmayan yolda kalan kadastro parselidir. Parsel in yapı adasında kalan kısımlarının imar paftasından okunarak elde edilmiş yaklaşık koordinatları ekte gönderilmektedir./ Ayrıca bahsedilen taşınmazın bir kısmına asfalt yanılmak suretiyle kısmen el atılmış olup. Emlak ve Gelir Müdürlüğü tarafından ise adı geçen taşınmazın 2011 yılı emlak vergisine esas arsa m² rayiç değerinin 46.73 TL olduğu bildirilmiştir. Dava konusu taşınmazla ilgili herhangi bir kamulaştırma işlemi de yapılmamıştır." şeklindeki açıklamaları ile dava konusu taşınmaza el atıldığı belirtilmiştir.

Tüm bu bilgi ve belgeler ışığında dava konusu dosya incelendiğinde, davacılar tarafından davalı İdarece verilmiş bir yıkım kararı olmadığı halde, maliki oldukları taşınmazdaki binanın idarece yıkıldığını iddia etmekte, davalı idare tarafından ise, binanın kaçak ve ruhsatsız olduğu belirtilmekte ve binanın yıkımı konusunda kendileri tarafından yapılan herhangi bir işlem olmadığı ifade edilmektedir. Bu haliyle uyuşmazlık bir idari eylemden değil haksız fiil iddiasından kaynaklanmakta olup, bilirkişi raporları ile tespit edilen yıkım işleminin; kim tarafından yapıldığı, usulüne uygun olup olmadığı konularında inceleme yaparak karar verme görevinin haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümleri gereğince adli yargının görev alanına girdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu durumda haksız fiil niteliğindeki eylem nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararın tazmini istemine ilişkin uyuşmazlığın çözümünde adli yargı yeri görevli olduğundan; Kayseri 2. İdare Mahkemesi'nin başvurusunun kabulü ile Kayseri 8. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Kayseri 2.İdare Mahkemesi'nin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile, Kayseri 8.Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 22.10.2013 gün ve 2013/436 Esas, 2013/104 Karar sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 26.01.2015 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Eyüp Sabri BAYDAR	Ali ÇOLAK	Nurdane TOPUZ

Üye	Üye	Üye
Mehmet Ali DURAN	Ayhan AKARSU	Mehmet AKBULUT

Hukuk Bölümü 2011/188 E. , 2011/278 K.

- DAVACININ TAŞINMAZINDAN SU BORU HATTI GEÇIRILMESI SIRASINDA AĞAÇLARINA VERILEN ZARAR NEDENIYLE UĞRANILDIĞI ÖNESÜRÜLEN MADDI ZARAR NEDENIYLE AÇILAN TAZMINAT DAVASININ, ADLİ YARGI YERİNDE ÇÖZÜMLENMESI GEREKTIĞI HK.

Davacı : M.G.

Vekili : Av. M.A.

Davalı : 1- Adli Yargıda

a) Elazığ İl Özel İdaresi

Vekili : Av. S.D.A.

b) Gözebaşı Köyü Muhtarlığı

2- İdari Yargıda

Elazığ İl Özel İdaresi

O L A Y : Davacının Elazığ İli, Merkez Gözebaşı Köyü sınırları içerisinde tapunun 2397 parsel sayılı taşınmazı bulunmaktadır. Köyün su ihtiyacını karşılamak amacıyla döşenen su borusu hattı davacının bahçesinden geçirilmiştir.

Davacının talebi üzerine Elazığ 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2009/172 Değişik İş sayılı dosyasında, su boru hattı sebebiyle ağaçlarda oluşan zararın 975.00 TL olduğuna yönelik tespit yapılmıştır.

Davacı vekili taşınmazda dikili 11-13 yaşlarında meyve ağaçlarının olduğunu, bu ağaçların bir kısmının Muhtarlık ve İl Özel İdare Müdürlüğü tarafından çekilen yer altı su tesisatı sebebiyle, hiçbir haber verilmeksizin, herhangi bir istimlak yapılmaksızın sökülerek boru döşendiğini ileri sürerek, sökülen ağaçların bedelinin davalılardan tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

ELAZIĞ 1. SULH HUKUK MAHKEMESİ; 17.12.2009 gün ve E:2009/1176, K:2009/1433 sayı ile, davanın davacıya ait taşınmaz içerisinde bulunan ağaçların su borusu döşenmesi nedeni ile sökülmesinden dolayı uğranılan zararın davalılardan tahsili davası olduğu, yapılan su borusu döşeme ve götürme işleminde yapılan hizmetin kamu hizmeti olduğu hizmetin idari işlem nedeniyle yapıldığı ve bunun sonucu olarak zararın doğduğu 11.2.1959 tarih ve 17/15 sayılı içtihatı birleştirme kararı göz önüne alındığında bu tür davaların idari yargının görev alanına girdiği ve tam yargı davası olduğu kanaatine varıldığı gerekçesiyle görev yönünden dava dilekçesinin reddine karar vermiş bu karar temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Davacı aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

ELAZIĞ 1. İDARE MAHKEMESİ; 7.6.2011 gün ve E:2010/83 sayı ile, davacıya ait taşınmaz üzerinden, köy halkının su ihtiyacını karşılamak amacıyla geçirilen hattın davacının bahçesindeki ağaçlara zarar verdiğinden bahisle meydana gelen zararların tazmini amacıyla açılan davada, davalı idarece tesis edilen bir işlemin bulunmasına karşın davacının özel mülkiyetinde bulunan taşınmazından su hattı geçirilmesi suretiyle hukuka aykırılıkla malul bir idari işlemle davacının mülkiyet hakkına saldırının söz konusu olduğu ve bunun maddi ve fiili icra yolu ile uygulanması nedeniyle fiili yol halinin bulunduğu görüldüğünden anılan uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu sonucuna varıldığı gerekçesiyle Mahkemelerinin görev alanı içinde bulunmadığı sonucuna varılan davada görevli yargı merciinin belirlenmesi için, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 19. maddesi uyarınca dava dosyasının Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine, davanın Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa AYSAL, Eyüp Sabri BAYDAR, Sıddık YILDIZ, Nurdane TOPUZ, Sedat ÇELENLİOĞLU ve Ayhan AKARSU'nun katılımlarıyla yapılan 19.12.2011 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; İdare Mahkemesince, idari yargı dosyası ile birlikte adli yargı kararının kesinleşmiş örneği gönderilmek suretiyle 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mehmet BAYHAN ile Danıştay Savcısı Mehmet AKKAYA'nın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonraGEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, Elazığ İli, Merkez Gözebaşı Köyünün su ihtiyacını karşılamak amacıyla döşenen su borusu hattının, davacının bahçesinden geçirilmesi suretiyle bahçesinde bulunan ağaçlara zarar verildiği ileri sürülerek 975.00 TL nin yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle açılmıştır.

Dosyanın incelenmesinden, Gözebaşı Köyünün içme ve kullanma suyu tesisinin 1987 yılında köy hizmetleri müdürlüğünce tamamlandığı ve isale edilen suyun köy ihtiyaçlarını karşılamaması üzerine 2007 senesinde eski sondaj kuyusunun yanına yeni bir sondaj kuyusunun açıldığı ve bu kuyudan elde edilen suyun tesise kazandırılması amacıyla 2009 yılı KÖYDES yapım programı kapsamında 1987 senesinde su hattının geçtiği güzergaha paralel olarak aynı araziler üzerinden yeni hattın geçirildiği ve 1987 tarihinde hattın geçirildiği güzergah üzerinde evleri bulunan taşınmaz sahiplerince bir itirazın bulunmadığı ayrıca konuya ilişkin bir davanın açılmadığı gerekçe gösterilerek yeni yapılan hat için kamulaştırma yönünde bir işlem yapılmadığı dava dosyası içeriğinde bulunan belgelerden anlaşılmıştır.

İdarece, Kamulaştırma Kanunu'nda öngörülen usul ve yöntemlere uygun idari nitelikte uygulama işlemleri yapılmaksızın, dava konusu taşınmaza fiilen el atılarak spor tesisi inşaatına başlanılması karşısında, idarenin bu eyleminin kamulaştırmasız el atma niteliğini taşıdığı açıktır.

Öte yandan idarenin yürütmekle yükümlü bulunduğu kamu hizmetine ilişkin olarak uygulamaya koyduğu plan ve projeye göre meydana getirdiği yol, kanal, baraj, su yolları, su şebekesi gibi tesislerin kurulması, işletilmesi ve bakımı sırasında kişilere verdiği zararların tazmini istemiyle açılacak davaların görüm ve çözümünün, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanlar tarafından açılacak tam yargı davaları kapsamında yargısal denetim yapan idari yargı yerine ait olduğu; idarece herhangi bir ayni hakka müdahalede bulunulduğu; özel mülkiyete konu taşınmaza kamulaştırmasız el atıldığı veya plan ve projeye aykırı iş görüldüğü iddiasıyla açılacak müdahalenin men'i ve meydana gelen zararın tazmini davalarının ise, mülkiyete tecavüzün önlenmesine ve haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerince çözümleneceği, yerleşik yargısal içtihatlarla kabul edilmiş bulunmaktadır. Nitekim, yukarıda belirtilen genel kabul doğrultusundaki Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulu'nun 11.2.1959 günlü, E:1958/17, K:1959/15 sayılı kararının, III. Bölümünde, "İstimlaksiz el atma halinde amme teşekkülü İstimlak Kanununa uygun hareket etmeden ferdin malını elinden almış olması sebebiyle kanunsuz bir harekette bulunmuş durumdadır ve bu bakımdan dava Medeni Kanun hükümlerine giren mülkiyete tecavüzün önlenmesi veya haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davasıdır. Ve bu bakımdan adliye mahkemesinin vazifesi içindedir.

Bundan başka, bir amme teşekkülü tarafından bir tesisin yaptırılması sırasında Devlet malı olmayan yerlerden toprak alınması veya böyle yerlere toprak veya moloz yığılması neticesinde meydana gelen zararların tazmini davası da başkasının malına amme teşekkülünün dilediği gibi el atma hakkı bulunmadığı ve plan ve projelere ve şartnamelere başkasının malına ihtiyaca göre el atılabilmesini gerektirecek esaslar konulamayacağı cihetle, haksız fiilden doğan bir tazminat davası sayılır.

Yapılan işlerin plan veya projeye aykırı olarak yapılması hali de idari karara aykırı bir hareket bulunması itibariyle yine idari kararın tatbiki olan bir fiil sayılamaz ve bu bakımdan bu iddia ile açılmış bir dava haksız fiilden doğan bir davadan ibaret olacaktır.

Bu bendde anılan davalar, içtihadı birleştirme kararının dışında kaldıklarından kararın bunlara şümulü yoktur" denilmektedir.

Dosya kapsamından, davacıya ait parselden onun bilgisi dışında su borusu geçirilmesi çalışmalarının yapılması sırasında taşınmazdaki ağaçlara zarar verildiği anlaşılmıştır.

Bu durumda, idarenin davacıya ait taşınmaza kamulaştırmasız el atmasından doğan zararın tazminine yönelik bulunan davanın, Borçlar Kanunu'nun haksız fiillere ilişkin hükümlerine göre adli yargı yerince çözümlenmesi gerekeceği açıktır.

Açıklanan nedenlerle, uyuşmazlığa konu edilen davanın görüm ve çözümünde adli yargı yeri görevli olduğundan, İdare Mahkemesi'nin başvurusunun kabulü ile Sulh Hukuk Mahkemesi'nce verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Elazığ 1. İdare Mahkemesi'nin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile, Elazığ 1. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 17.12.2009 gün ve E:2009/1176, K:2009/1433 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 19.12.2011 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2014 / 555
KARAR NO : 2014 / 587
KARAR TR : 5.5.2014

ÖZET : Herhangi bir idari karara dayanmaksızın davacıların taşınmazlarına el atarak, antrepo olarak kullanılan binalarını yıktıklarından bahisle, uğranıldığı ileri sürülen maddi zararın yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle, Belediye Başkanlığı ile Belediye Başkanının şahsına karşı açılan davanın ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk..

K A R A R

Davacı : 1-H.J.B.B.
2-C.L.B.
Vekilleri : Av. B.B.- Av. M.Ü.
Davalılar : 1-İskenderun Belediye Başkanlığı
Vekilleri : Av. D.A., Av.E.H.
2-Dr. Y.C.
Vekili : Av. A.A.

O L A Y : Davacılar vekili dava dilekçesinde; müvekkillerinin maliki olduğu Hatay ili, İskenderun ilçesi Akçay mevkiinde bulunan, 396 parsel sayılı 24.295 m2 yüzölçümlü taşınmazın içerisinde inşa edilmiş 70 metre boyunda 25 metre eninde ve 7 metre yüksekliğinde betonarme bir antrepo ve antreponun ön tarafında yüksek tonajlı kamyon ve tır vasıtalarının tahmil, tahliye işlerini yapabilmek için betonarme bir rampa yapılmış olduğunu; müvekkillerinin, hissedarı ve yetkili mesul müdürlüklerini yaptıkları bir Şirketler Grubunun İskenderun Limanına gelen malları ile İskenderun'dan gemilere yüklenecek değişik malları bu antrepoda muhafaza ettiklerini; davalı İskenderun Belediyesinin, müvekkillerine haber vermeden ve Belediye Encümeninden herhangi bir yasal karar alınmadan keyfi bir şekilde hafriyat makinalarını müvekkillerinin taşınmazına gönderdiğini ve antrepo binasını tamamen yıktırdığını; yıktığı binanın bir kısım enkazını da temin ettiği vasıtalarla dışarıya taşıttığını, ayrıca hariçten temin ettiği onlarca kamyon dolgu malzemesini 396 Parsel sayılı gayrimenkul içine taşıtarak döktürdüğünü, taşınmazın tamamını fiilen işgal etmiş olduğunu; antrepo binasını tamamen yıkan İskenderun Belediye Başkanlığı ile Belediyeyi temsile yetkili olan ve şahsi emir ve talimatı ile bu haksız yıkımı yaptıran diğer davalı Belediye Başkanı Dr.Y.H.C.'in bu haksız fiilden doğan zararları birlikte müştereken ve müteselsilen tazmin etmekle yükümlü olduklarını; yıkılan antrepo binasını yeniden inşa edip eski haline getirmek için, gerekli olan zorunlu masrafların İskenderun 3 Asliye Hukuk Mahkemesinin 2010/60 İş sayılı tespit dosyası ile yaptırmış oldukları tespit sonucunda belirlendiğini ifade ederek; davalıların, müvekkillerine ait gayrimenkul içerisinde bulunan antrepo binasını yıkmaları nedeni ile

sebebiyet verdikleri maddi zararlardan fazlaya dair hakları saklı kalmak koşuluyla 1.009.000 TL'lik zararın, haksız fiilin vuku bulduğu 01/04/2010 tarihinden itibaren işleyecek faizi ile birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

İSKENDERUN 2. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ: 06.11.2012 gün ve E:2010/210, K:2012/285 sayı ile; yapılan yargılama ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde davacının, davalı Belediye Başkanı ve davalı Belediye tarafından kendi taşınmazı üzerinde bulunan antreponun her hangi bir yasal karar alınmadan keyfi bir şekilde hafriyat makinalarının gönderilmesi suretiyle tamamen yıktırıldığını iddia ederek bu haksız fiilden kaynaklı tazminat talebinde bulunmuş olduğu anlaşılmış ise de, dava dilekçesi içeriğinden de açıkça anlaşıldığı üzere, davalı belediye tarafından davacının kendisine ait olduğunu iddia ettiği taşınmaz üzerinde idari bir eylem yaparak antrepo binasını yıktırdığı iddiasının söz konusu olduğu anlaşıldığından, bu antreponun davalı belediye tarafından yıkılması fiilinin idari eylem niteliğinde olduğu ve idari Yargılama Usulü Kanununun 2/B maddesi gereğince görevli Yargı yerinin İdare Mahkemeleri olduğu gerekçesiyle; görevsizlik kararı vermiş, bu karar temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Dosyasının kesinleşmesinin ardından davacı vekilinin talebi üzerine, adli yargı dosyası idari yargı yerine gönderilmiştir.

Hatay İdare Mahkemesi:31.05.2012 gün ve E:2013/1005 sayı ile, fiili yol iddiasından kaynaklanan davanın görüm ve çözüm yerinin adli yargı mahkemeleri olduğu, diğer taraftan da davanın bir kısmının özel kişiler tarafından başka bir özel kişiye karşı açıldığı, bu yönüyle de idari yargıda gerçek kişiye karşı dava açılmasının mümkün olmadığı da göz önüne alındığında bakılan davada yine adli yargının görevli olduğu gerekçe gösterilerek, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. Maddesi hükümleri uyarınca görevli yargı merciinin belirlenmesi için dosyayı Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü; 11.11.2013 gün ve E:2013/1375, K:2013/1577 sayı ile; İskenderun 2. Asliye Hukuk Mahkemesince verilen görev yönünden red kararının, davacının istemi üzerine Hatay İdare Mahkemesine gönderildiği, ancak bu mahkemece usulü yönden bir karar (dilekçe reddi) verilmeyip, davada adli yargının görevli olduğu değerlendirilmesiyle 2247 sayılı kanunun 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulduğu; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunun 3. ve 9. maddeleri uyarınca idari yargı yerlerinde bizzat dava açma, davacıların uymak zorunda olduğu emredici bir hüküm olduğu gibi, 492 sayılı Harçlar Kanunun ilgili hükümleri ve tarifeleri gereğince böyle bir davanın harca tabi olduğu; ilgili mevzuatında gerekli değişiklik yapılmadığı sürece bu yasal yükümlülüklerin ihmali ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin bu konuda verdiği kararın doğrudan uygulanması suretiyle benzer bütün davaların bu

şekilde sonuçlandırılmasının mümkün görülmediği; bu durumda ortada idare mahkemesine hitaben yazılmış dilekçe ile açılmış bir dava bulunmadığından 2247 sayılı Yasanın 19. maddesinde öngörülen koşulların gerçekleşmediği gerekçesiyle; Hatay İdare Mahkemesinin başvurusunun, aynı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca reddine karar vermiştir.

Hatay İdare Mahkemesi:8.1.2014 gün ve E: 2013/1005, K:2014/2 sayı ile, idari yargılama usul hukukunda bir idari yargı merciince bir idari davaya bakılabilmesi için anılan idari yargı merciine (olayda Mahkemelerine) hitaben yazılmış bir dava dilekçesinin bulunmasının gerektiği; yoksa, olayda olduğu gibi adli yargı mahkemesince dosyanın idare mahkemesine gönderilmesi ve dosyanın bu şekilde görülmesi gibi bir usulun idari yargıda bulunmadığı; bu sebepten ötürü davacının işbu kararın tebliği üzerine 30 gün içinde Mahkemelerine hitaben yazılı bir dava dilekçesini Mahkemelerine veya Mahkemelerine sunulmak üzere 2577 sayılı Yasada sayılan yetkili mercilere vermesinin gerektiği; diğer yandan, davacılar tarafından, işbu kararın tebliğini izleyen 30 gün içinde Mahkemelerine vereceği dilekçede Yasanın 3. maddesinde belirtilen tüm hususlara riayet edilmesinin gerektiği; bu durumda, davacılar tarafından, 2577 sayılı Yasanın 3. maddesine uygun olarak ve özellikle Mahkemelerine hitaben yazılmış olan bir dava dilekçesi ile yeniden dava açılmak üzere işbu davadaki dilekçenin reddinin gerektiğinden bahisle; dava dilekçesinin 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15.maddesinin 1. fıkrası (d) bendi gereğince bu kararın tebliğ tarihini izleyen günden itibaren (30) gün içinde anılan Yasanın 3.maddesine ve yukarıda belirtilen hususlara uygun şekilde (Mahkemelerine hitaben yazılacak şekilde) düzenlenecek yeni dilekçe ile yeniden dava açılmak üzere reddine, aynı Yasanın 15. maddesinin 3. fıkrası uyarınca yeni dilekçe düzenlenerek açılacak davada ayrıca harç alınmamasına, dava yenilenmediği takdirde artan yargılama giderinin davacıya iadesine, aynı Yasanın 15. maddenin 5. fıkrası uyarınca yenilenen dilekçelerde aynı yanlışlıklar yapıldığı takdirde davanın reddedileceği hususunun davacıya bildirilmesine karar vermiştir.

Davacıların vekili, bu kez aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

HATAY İDARE MAHKEMESİ: 13.3.2014 gün ve E:2014/249 sayı ile, bakılan davada; davacılar tarafından açılan işbu davanın "fiili yol" niteliğindeki bir eylemden kaynaklandığının açık olduğu; Uyuşmazlık Mahkemesi ve Danıştay içtihatlarında fiili yolun; idarenin herhangi bir idari işleme dayalı olmaksızın kişilerin mülkiyet başta olmak üzere temel haklarına idare hukuku kuralları içerisinde değerlendirilemeyecek ölçüde el atılması veya müdahalede bulunulması olarak tanımlanmakta olduğu;fiili yol iddiasından kaynaklanan tazminat davalarına adli yargının bakacağının hükme bağlandığı; bakılan davada da; davacıların tazminat istemlerini fiili yol iddiasına dayandırdıkları gibi, asliye hukuk mahkemesindeki dosyada davalı idarece yapılan savunmada, tazminata konu eylemin arkasında herhangi bir idari kararın bulunmadığının belirtilmiş olmasının da bu iddiayı

desteklediği; o halde fiili yol iddiasından kaynaklanan işbu davanın görüm ve çözüm yerinin adli yargı mahkemeleri olduğu; diğer taraftan davacılar tarafından, İskenderun Belediye Başkanı olan Yusuf Hamit Civelek'in de davalı olarak gösterildiği, başka bir deyişle davanın bir kısmının özel kişiler tarafından başka bir özel kişiye karşı açılan dava niteliğinde olduğu, bu yönüyle de bakıldığında idari yargıda gerçek/özel bir kişiye karşı dava açılmasının mümkün olmadığı da göz önüne alındığında, bakılan davada yine adli yargının görevli olduğu sonucuna varılmakta olduğu gerekçesiyle; adli yargının görev alanına giren davada Mahkemelerinin görevli olmadığına, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 19.maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Eyüp Sabri BAYDAR, Ali ÇOLAK, Sıddık YILDIZ, Nurdane TOPUZ, Ayhan AKARSU ve Mehmet AKBULUT'un katılımlarıyla yapılan 5.5.2014 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME:Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının Mahkemece, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mehmet BAYHAN ile Danıştay Savcısı Mehmet Ali GÜMÜŞ'ün davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, herhangi bir idari karara dayanmaksızın davacıların taşınmazlarına el atarak, taşınmaz üzerinde bulunan ve antrepo olarak kullanılan binalarını yıktıklarından bahisle, uğranıldığı ileri sürülen maddi zararın yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle, İskenderun Belediye Başkanlığı ile Belediye Başkanı Dr. Yusuf Civelek'e karşı açılmıştır.

Öncelikle davanın, İskenderun Belediye Başkanı Dr. Yusuf Civelek'e ilişkin kısmı irdelendiğinde;

2577 sayı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun " İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı" başlıklı 2. maddesinde, idari dava türleri: a) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları, b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları, c)

Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar olarak sayılmıştır.

İdari davalardan olan iptal ve tam yargı davalarında davalı daima idaredir. Bir başka deyişle, idari yargı yerinde açılan bir iptal ya da tam yargı davasına bakılabilmesi için, diğer dava koşullarının yanı sıra, davanın idare aleyhine açılmış olması gerekmekte; idari yargı yerinde, kamu görevlisi de olsa, gerçek kişiler aleyhine dava açılabilmesine hukuken olanak bulunmamaktadır.

Belirtilen duruma göre, idari görevden tamamen ayrılabilen saltkişisel kusur iddiasına dayanılarak doğrudan doğruya kamu görevlisi aleyhine açılan tazminat davasının, özel hukuk hükümleri çerçevesinde değerlendirilerek görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu açıktır.

Davanın, İskenderun Belediye Başkanlığına ilişkin kısmına gelince:

İdare, kamu hizmetlerinin yürütülmesi sırasında kişilere verdiği zararları tazminle sorumlu olup, tazmini istenilen zararın idari eylem ve işlerden doğması halinde bu zararlar idari yargıda açılacak tam yargı davası ile istenebilir.

İdari usul ve esaslar dışında idarece yapılan eylemler, “haksız fiil” niteliğinde olup, idarilik karakteri taşımayan bu eylemlerden dolayı, ancak adli yargıda dava açılması mümkündür. İdarenin bir kamu hukuku kuralına, yasa, tüzük, yönetmelik gibi bir kural işlem veya bir idari işleme, ya da bir yargı yeri kararına dayanmadan kendiliğinden "haksız fiil" niteliğinde eylemde bulunması mahkeme içtihatları ve doktrinde 'fiili yol" olarak nitelendirilmekte ve idarilik karakteri taşımayan bu eylemlerden dolayı idarenin alelade bir fert durumuna geleceği, sonuçta özel hukuk hükümlerine göre çözümlenmesi gereken uyuşmazlıklara yol açılacağı kabul edilmektedir.

Konuya ilişkin olarak Davalı İdarece Asliye Hukuk Mahkemesine verilen cevap dilekçesinde; 396 no’lu parselin 1982 tarihli Bakanlık onaylı İmar planında Belediye Hizmet Alanı olarak ayrıldığı, 07,03,2003 tarih ve 291 sayılı Meclis kararı ile yapılan plan değişikliği sonucunda, 396 parsel de dahil olmak üzere Akçay mıntıkasındaki 331,2266 ada 1 ve 2 nolu parselleri de içine alan Belediye Hizmet Alanı- Kamyon ve Tır Parkı alanı ve yaklaşık 35.000 m2.1ik alanın Toptan Sebze Meyve Hali ile Sosyal Tesis Alanı” olarak ayrılmış olduğu; bu alanın yaklaşık 25.000 m2.lik bölümünün kamulaştırıldığı ve buraya yeni hal tesisleri yapıldığı; İnşaatın 20.12.2010 tarihinde tamamlandığı; bu tesisin doğusundaki yaklaşık 10.000 m2.lik alanında kamulaştırma işleminin devam ettiği; ileride ihtiyaç duyulması halinde Kamyon ve Tır Parkı olarak kullanılabileceği; ilave park alanına ihtiyaç görülmediğinden, dava konusu 396 parselin kamulaştırılmasına da gerek bulunmadığı; dava konusu 396 parsel içinde olup, yıkıldığı iddia edilen yapının RUHSATSIZ ve KAÇAK bir yapı olduğu, davacı vekilinin

dilekçesinde iddia ettiğinin aksine, bir yapının imar planında yer alması veya hali hazır harita üzerinde işlenmiş olmasının, yapının yasal olduğunu göstermeyeceği; İmar Kanunu'nun 21. maddesinin "Yapı Ruhsatiyesini" düzenlediği, buna göre; "Bu Kanunun kapsamına giren bütün yapılar için 26 ncı maddede belirtilen istisna dışında belediye veya valiliklerden yapı ruhsatiyesi alınması mecburidir."denildiği; dava konusu yapının ruhsatsız ve kaçak bir yapı olduğu, ruhsata tabi olmayan eski bir yapı da olmadığı, çünkü Mevcut İmar Kanununun 1956 yılında yürürlüğe girmiş olduğu; bu yapı için Belediyeleri Gelirler Müdürlüğü-Emlak Vergi Şefliği tarafından düzenlenen "Mükellef Sicil Bilgileri Dökümü"ne göre 01.01.1976 tarihinde inşaatın bitirilmiş ve 01.01.1980 tarihinde ise iktisap tarihi olarak kayda girmiş olduğu; dolayısıyla kaçak ve ruhsatsız olarak inşa edilen bir yapı olduğu; ruhsatsız binaların ekonomik değerinin bulunmadığı, ayrıca imar planında parselin daha önce Belediye Hizmet Alanı olması nedeniyle yasal hale gelmesinin de mümkün olmadığı, ancak yapının yıkımı ile ilgili hiçbir işlem başlatılmamış olduğu; ruhsatsız, kaçak veya imar mevzuatına aykırı binaların tespiti, yıkımı veya ruhsata uygun hale getirilmesinin İmar ve Şehircilik Müdürlüğü'nün faaliyet alanında bulunduğu; ancak yukarıda belirttikleri üzere, binanın kaçak, ruhsatsız ve yasal hale getirilmesi mümkün olmayan bir yapı olduğu ve İmar Müdürlüğünce de bu konuda bir işlem başlatılmadığı; dava dilekçesinde iddia edildiğinin aksine, Belediyelerince A.D. isimli kişiye yıkım yaptırıldığına İlişkin hiçbir resmi-gayriresmi sözleşme ve yazışma bulunmadığı; bu kişiye Fen İşleri Müdürlüğü ya da başka bir birimleri tarafından hiçbir suretle talimat da verilmemiş olduğu savunulmuştur.

Dava konusu olayda, davacılar, davalı İdarece verilmiş bir yıkım kararı olmadığı halde, maliki oldukları taşınmazdaki binanın idarece yıkıldığını iddia etmektedir. Davalı idare savunmasında, yıkılan binanın kaçak ve ruhsatsız olduğu belirtilmekte ise de, binanın yıkımı konusunda herhangi bir işlem başlatılmadığı ifade edilmektedir. Bu haliyle uyuşmazlık bir idari eylemden değil haksız fiil iddiasından kaynaklanmakta olup uyuşmazlığın görüm ve çözümü adli yargının görev alanına girmektedir.

Bu durumda haksız fiil niteliğindeki eylem nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararın tazmini istemine ilişkin uyuşmazlığın çözümünde adli yargı yeri görevli olduğundan; Hatay İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile İskenderun 2.Asliye Hukuk Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Hatay İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile, İskenderun 2.Asliye Hukuk Mahkemesinin 06.11.2012 gün ve E:2010/210, K:2012/285 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 5.5.2014 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Serdar	Eyüp Sabri	Ali	Sıddık
ÖZGÜLDÜR	BAYDAR	ÇOLAK	YILDIZ

Üye	Üye	Üye
Nurdane	Ayhan	Mehmet
TOPUZ	AKARSU	AKBULUT